

УДК 616.832—089(091)

Історія розвитку клініки спінальної патології Інституту нейрохірургії

Поліщук М.Є., Слинсько Є.І., Косінов А. Е, Пастушин А. І., Цимбал М.О.

Інститут нейрохірургії ім.акад.А.П.Ромоданова АМН України, м.Київ,Україна

Ключові слова: клініка спінальної патології Інституту нейрохірургії, історія розвитку.

*Спочатку необхідно вивчити структуру хребта,
тут причина багатьох хвороб.*

Гіпократ

Створення першої спеціалізованої клініки спінальної патології в Україні було визначним етапом в історії вітчизняної нейрохірургії, який підсумував розвиток хірургії спинного мозку і хребта в нашій країні майже за 50 років. У цьому зв'язку необхідно згадати ключові розробки щодо боротьби із спінальною хірургічною патологією, що передували організації такої клініки. На початку ХХ сторіччя в Києві операції з приводу пухлин спинного мозку і його оболонок систематично проводив П.С. Бабицький у хірургічній клініці П.В. Волковича. У Харкові такі операції виконувалися Е.К. Істоміним на базі психіатричної лікарні (Сабурова дача). Е.К. Істомін першим в Україні виконав задню ризотомію при невгамових болювих синдромах. В Одесі Я.В. Зільберберг у 1911 р. одним із перших в Україні видавлив екстрамедулярну пухлину. Хірургічні втручання з приводу спінальних пухлин у той період були рідкістю, оскільки їх діагностика базувалася тільки на неврологічному огляді. Проте досить часто проводилися операції з приводу травми хребта та спинного мозку.

1927 р. П.С. Бабицький організував самостійне нейрохірургічне відділення при Київській міській психоневрологічній лікарні. Пізніше він опублікував ряд робіт з діагностики і хірургічного лікування пухлин спинного мозку.

З 1931 р. починає функціонувати нейро-

хірургічна клініка в Харкові, очолювана З.І. Геймановичем. У цій клініці, поряд з операціями на головному мозку, регулярно виконувались операції на спинному мозку та його оболонках.

Значною подією в галузі спінальної патології в довоєнній Україні стало видання Я.М. Павлонським у 1941 р. монографії "Пухлини спинного мозку і хребта". У 1943 р. З.І.Гейманович узагальнив свої дані хірургічного лікування хребетно-спінальної травми в монографії "Військово-травматичні ушкодження хребта та спинного мозку".

У 1950 р. створюється Київський НДІ нейрохірургії. В інституті регулярно проводилися операції з приводу спінальних пухлин і хребетно-спінальної травми. Ці операції виконували

О.І. Арутюнов і П.Г. Тананайко. Діагностика рівня

*Співробітники Інституту в 1956 році
(В.С.Михайлівський — другий праворуч в третьому ряду)*

ураження здійснювалася на підставі топічного неврологічного огляду і впровадженого на той час методу мієлографії. О.І. Арутюнов приділяв велику увагу розвитку й удоосконаленню хірургічної техніки при спінальних пухлинах. Вже в 1952 р. він публікує роботу "Про латентний перебіг і ремісії при пухлинах спинного мозку", а в 1957 р. — "Пухлини кінського хвоста і кінцевої нитки".

Надзвичайно важливою віхою у розвитку спінальної хірургії в Україні було проведення в 1954 р. першої операції поперекової дисектомії. Цю операцію виконав академік О.Арутюнов. Діагноз був поставлений на підставі клінічної і неврологічної картини, рентгенографії хребта. Грижу диска видалено шляхом ламінектомії. Відтоді такі операції стали виконуватись дедалі частіше. О.І. Арутюнов приділяв велику увагу цій науковій і практичній проблемі. Завдяки йому операції набули широкої популярності, сприяли розвитку і збільшенню обсягу спінальної нейрохірургічної допомоги. Про постійний інтерес О.І.Арутюнова до згаданої проблеми свідчать його публікації. У 1960 р. О.І. Арутюнов і М.К. Броман видали роботу "Клініка і лікування випадіння міжхребцевих дисків поперекового відділу, як хірургічна проблема", у 1962 р. "Про попереково-кризові радикуліti і дегенеративні зміни поперекових міжхребцевих дисків", у 1964 р. О.І. Арутюнов і В.С. Михайлівський опублікували працю "Особливості нейрохірургічної тактики при патології міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта". Надалі проблема остеохондрозу стає головною в розробках спінальної клініки. Вона розробляється подвійно: як хірургічна (проф. В.С. Михайлівським) і як неврологічна (працюючими на той час в Інституті невропатології М.К. Броманом, А.Д. Дінабург, А.Е.). У 1960 р. А.Е. Рубашева й А.Д. Дінабург видають першу в Радянському Союзі монографію на цю тему — "Міжхребцеві диски".

З огляду на збільшення кількості спінальних хворих та обсягу хірургічних втручань на спинному мозку і його корінцях у 1957 р. було створено відділення спінальної патології і хірургії болю». Очолював його з самого початку до 1997 р. д-р мед.наук, проф. В.С.Михайлівський.

Головним напрямкам роботи відділення була розробка методів інструментальної діагностики гриж міжхребцевих дисків, пухлин хребта і спинного мозку, хребетно-спінальної травми. Паралельно розробці методів діагностики проводилися розробка та впровадження нових оперативних втручань.

У клініці широко застосовувався новий діагностичний метод дослідження — мієлографія жиророзчинними контрастними речовинами. Це

забезпечувало точнішу топічну діагностику, зменшення обсягу операційної ламінектомії, сприяло уdosконаленню хірургічної техніки. Впровадження мієлографії дозволило краще розрізняти спінальні процеси, за характером і насамперед проводити диференціальну діагностику патології дисків і пухлин. Це знайшло своє втілення у роботі В.С. Михайлівського "Пухлини кінського хвоста, що протікають з клінічною картиною патології міжхребцевих дисків", яка вийшла у світ в 1969 р.

Розвиток хірургічної техніки поперекової дисектомії і досвід хірургічного лікування дозволили вже в 1972 р. клінічно оцінювати віддалені результати таких втручань, що проаналізовано у праці В.С.Михайлівського "Віддалені результати хірургічних втручань, проведених у зв'язку з патологією міжхребцевих дисків". Поряд із вивченням результатів цієї операції, у клініці спінальної патології працювали над уdosконаленням техніки поперекової дисектомії, впроваджувалися зберігальні методи оперативних втручань, зменшувався обсяг резекції міжхребцевих дуг. Цим питанням присвятили свою роботу "Зберігальний спосіб хірургічного лікування поперекового остеохондрозу" (1976 р.) В.С.Михайлівський, К.А.Хіра.

У клініці спінальної патології постійно уdosконалювалась хірургічна техніка, впроваджувались нові методи оперативних втручань при різноманітних видах спінальної патології. Так, у 1975—78 рр. проведено дослідження нового на той час методу гіпотермії нервової тканини, висвітленого В.С.Михайлівським, Р.Л. Андрейком, Г.В.Жирновою в роботі "Гіпотермія при наслідках травми хребта і спинного мозку".

У 70-х роках для лікування травматичних ушкоджень шийного відділу хребта впроваджено кісткове витяжіння.

У той час (70—80-ті роки) у відділенні разом із проф. В.С.Михайлівським працювали Г.В. Жирнова, Ю.Н. Глущенко, А.Є. Косінов, М.О. Цимбал, А.І.Ткач, Р.Л.Андрейко, А.І.Пастушин, А.Я.Кузьмичов.

Клініка постійно розробляла й уdosконалювала діагностику спінальних патологічних процесів. У 1975 р. в діагностику спінальної патології був впровад-

В.С.Михайлівський

жений новий метод — радіоізотопна мієлографія. Довгі роки цей метод залишався найвірогіднішим і найінформативнішим щодо розпізнавання спінальної патології. Підсумовуючи досягнуте в діагностиці спінальної патології А.П.Ромоданов, В.С.Михайловський, Р.Л.Андрейко, М.Е.-Цимбал у 1978 р. видають роботу, присвячену новим діагностичним методам — “Інструментальні методи діагностики компресійних процесів спинного мозку”.

У відділенні широко розроблялися і впроваджувалися у клінічну практику такі нові на той час методи діагностики, як дисковографія і веноспондилографія.

Одним з перших закладів Радянського Союзу, яких у 70-х роках запроваджено спондилографію, був Київський інститут нейрохірургії (відділення спінальної патології). Вперше операцію виконав А.Я.Кузьмичов.

Наприкінці 70-их напочатку 80-их років проф. В.С. Михайловський уперше в Україні й одним із перших у Союзі впровадив передню шийну дисектомію. Для виконання операції був розроблений набір інструментів — фреза для шийного відділу хребта, набір кусачок, розширювачі. Співробітники клініки розробляли і постійно удосконалювали техніку операції. Результати пошукуві знайшли втілення в ряді робіт: “Особливості діагностики і хірургічного лікування передньої компресії шийного відділу спинного мозку непухлинного генезу” (1982 р.) В.С.Михайловського, А.І.Ткача, Р.Л.Андрейка, А.Е.Косінова, “Особливості діагностики і хірургічного лікування шийного остеохондрозу” (1983 р.) В.С.Михайловського, А.І.Ткача, Р.Л.Андрейка.

У 1970—1975 рр. у відділенні спінальної патології А.Е.Косіновим вперше в Україні впровадив та вдосконалив методику спінальної селективної антіографії. У цей же час ним виконано перші операції ендovаскулярної емболізації спінальних судинних пухлин і судинних малъформацій. Пізніше ця методика була удосконалена В.І.Щегловим. А першу відкриту операцію мікрохірургічного виключення спінальної судинної малъформації в Інституті і в Україні проведено в 1985 р. акад. А.П.Ромодановим разом із проф. В.С.Михайловським. Згодом декілька таких операцій у відділенні здійснив Р.Л.Андрейко.

Поряд із упровадженням нових методів

Клініка спінальної нейрохірургії разом з клінікою нейротравми в 1973 році

хірургічного лікування продовжувалося удосконалення традиційної хірургічної спінальної техніки. Співробітниками спінальної клініки постійно розроблялася діагностика і техніка видалення екстрамедуллярних пухлин. Розробка проблем діагностики спінальних пухлин вісвітлена в таких роботах: “Значення клінічних симптомів у діагностиці рівня розташування екстрамедуллярних пухлин” (1967 р.) Ю.О.Орлова, Ц.М. Сорочинского, Ю.О.Орлова “Дані рентгенографії хребта при екстрамедуллярних пухлинах” (1969 р.), “До клініки екстрамедуллярних пухлин шийного відділу спинного мозку” (1968 р.) Ю.М.Глущенка. У 1976 р. А.П. Ромодановим, О.С. Дунаєвським і Ю.О. Орловим видано монографію “Пухлини спинного мозку”, в якій узагальнено досягнуті на той час успіхи. Надалі техніка видалення екстрамедуллярних пухлин вдосконалювалася А.І.Пастушиним, про результати застосування нових хірургічних технологій ним доведалося на республіканській нейрохірургічній конференції в Одесі в 1978 р. Відпрацовання й постійне удосконалення хірургічної техніки дали позитивні наслідки вже наприкінці 70-х і напочатку 80-х років удалося звести післяопераційні ускладнення після видалення екстрамедуллярних пухлин до мінімуму, про що повідомляють у своїй роботі “Особливості хірургічних втручань при екстрамедуллярних пухлинах” (1983 р.) В.С.Михайловський, А.І.Ткач, Р.Л.Андрейко.

Досягнення високого рівня діагностики дозволило співробітникам клініки зайнятися однією з найскладніших проблем спінальної патології — хірургічним лікуванням спінальних внутрішньомозкових процесів. Першу операцію радикального видалення внутрішньомозкової пухлини шийного відділу спинного мозку виконав у 1976 р. Р.Л.Андрейко. Пізніше наукове обґрунтування хірургічна техніка видалення внутрішньомозко-

вих пухлин одержала в дисертаційній роботі аспіранта проф. В.С.Михайлівського Габріеля Медина — “Діагностика і хірургічне лікування інтрамедулярних та інтрамедулярних із екстрамедулярним ростом пухлин” (1986 рік). Результати подальшого удосконалення цієї хірургічної техніки викладені у роботі “Про кіфосколіоз при інтрамедулярних кістах і пухлинах спинного мозку”, виданій В.С.Михайлівським, М.О.Цимбалом у 1989 р.

Одним з унікальних напрямків діяльності клініки на той час була розробка протибільових операцій з метою усунення більових синдромів обличчя, ампутаційних та периферичних більових синдромів, гінекологічних більових синдромів, невралгічного болю. В клініці виконувалися різнопланові нейрохірургічні втручання з приводу болю — ризотомії, спінальні та стовбурові трактотомії, пункції. Здійснювались унікальні психохірургічні втручання з приводу болю — таламотомії, субкаудатні трактотомії, лобнобазальні трактотомії, лоботомії. На основі даних лікування невралгій трійчастого нерва В.С.Михайлівський виконав докторську дисертацію, опублікував низку наукових праць в тому числі монографії. Разом з Н.Н.Цукановою В.С.Михайлівський написав роботу “Більовий синдром після ампутації кінцівок” (1983 р.).

Новим апгрейдом, що розроблявся клінікою, була електростимулляція спинного мозку. Цей метод застосовувався, як при спінальній травмі, так і для лікування наслідків операційних утрочань, пухлинних процесів А.П.Ромоданова, В.С.Михайлівського. Одержані результати лягли в основу роботи “Електростимулляція спинного мозку і корінців у нейрохірургічній практиці” (1985 р.).

Клініка приділяла постійну увагу проблемі лікування травми хребта і спинного мозку. У 1989 р. з’явилася наукова праця В.С.Михайлівського “Проблема нейрохірургічного лікування хворих у віддалений період травми хребта і спинного мозку”.

Важливою віхою в діагностиці спінальної патології виявилося впровадження в 1989—1990 рр. міелографії водорозчинними контрастними речовинами, зокрема омніпаком. З 1990 по 1995 р. цей метод домінував при розпізнаванні спінальної патології.

МРТ- дослідження для діагностики спінальної патології вперше було застосоване клінікою спінальної патології. З 1991 по 1995 р. магнітно-резонансна томографія виконувалась з цією метою зі зростаючою частотою. З 1995 р. метод МРТ став основним діагностичним методом у клініці спінальної патології.

У 1988—1992 р. відбулося значне удоскона-

лення техніки поперекової дисектомії — ламінектомія була замінена інтерламінектомією. Перші операції інтерламінектомії проведено у відділенні в 1988—1990 р. А.Е.Косіновим і М.О.Цимбалом. Подальшому удосконаленню хірургічної техніки поперекової дисектомії сприяло впровадження співробітниками клініки в 1995 р. мікродисектомії. Надалі цей метод також постійно удосконалювався і одержав широке застосування. В даний час у клініці спінальної патології йому віддають перевагу перед іншими методами поперекової дисектомії. Згодом співробітниками клініки проведено велике рандомізоване порівняльне дослідження ефективності різноманітних методів поперекової дисектомії, внаслідок чого вийшли у світ наукові роботи провідних нейрохірургів: “Ефективність хірургічних втручань при патології міжхребцевих дисків” (1997 р.) М.Є.Поліщука, В.С.Михайлівського, А.Е.Косінова, А.І.Пастушини, М.О.Цимбала, Є.І.Слинська, В.А.Крамаренка; ”Сучасні підходи до хірургічних втручань при грижах поперекових дисків” (1998 р.) М.Є.Поліщука, Є.І.Слинська, А.Е.Косінова, та ін.

Подальший розвиток одержала також техніка шийної дисектомії. По-перше, у 1996 р. ця операція вдосконалена впровадженням техніки мікродисектомії, по-друге, з 1997 р. шийна мікродисектомія закінчується міжхребцевим спондилодезом титановим кейджем.

У 1990—1994 рр. в клініці спінальної патології працював визначний хірург А.Н.Федоров. Завдяки йому в клінічну практику були широко впроваджені трансторакальні, трансабдомінальні оперативні втручання на хребті, розроблено комплекс передніх і передньобокових доступів на усіх відділах хребта. Надалі, після його смерті, співробітники клініки продовжували розробляти проблему хірургічних доступів до хребта. У 1995 р. впроваджено трансонаральний підхід до патологічних процесів C₁—C₂ — хребців. Були розроблені і впроваджені декілька оригінальних вітчизняних доступів — екстремально-латеральний доступ до центральних відділів великого потиличного отвору і центральних структур на рівні C₁—C₃ — хребців, високий передньобоковий доступ до центральних відділів C₁—C₂ — хребців. Результати наукових досліджень знайшли втілення в роботі Ю.П. Зозулі, М.Є.Поліщука, Є.І.Слинська, А.І.Пастушини “Бічні підходи до патологічних процесів краніовертебрального зчленування”. У 1997 р. розроблено і впроваджено у хірургічну практику унікальний передній доступ до C₇—Th₂ — хребців — високий загруднинний доступ.

З 1995 р. клініка займається проблемою стабілізації хребта. У 1995 р. впроваджено техніку транспедункулярної фіксації хребта, дані зас-

тосування цього методу викладено в статті “Транспедункулярна система фіксації хребта” Ю.П. Зозулі, М.Є.Поліщук, Є.І.Слинська та ін.; у 1996 р. — методи заміщення тіл хребців титановими імплантатами; у 1997 р. вперше в Україні застосовано методику міжтілового спондилосинdezу титановими кейджами. Методику висвітлено в статті “Техніка розширених корпоректомій у шийному відділі хребта, контроль вертебральної артерії” А.Пастушини, Є.І.Слинська, А.В.Муравського та ін. Нейроортопедичний напрямок у роботі клініки з 1997 р. характеризується розширеним спектром хірургічної спінальної патології, якою займається клініка; у нього включено спондилолістез, сколіози, кіфози.

У 1995 р. в клініці проведено операцію тотального видалення інтрамедуллярної пухлини шийного відділу спинного мозку, а в 1997 р. вперше в Україні тотально видалено внутрішньомозкову пухлину медулоцервікальної локалізації. З 1997 р. радикальні втручання з приводу інтрамедуллярних пухлин впроваджено в клінічну практику. Результати такого лікування лягли в основу роботи “Хіургічне лікування медулоцервікальних гліом” Ю.П.Зозулі, М.Є.Поліщук, Є.І.Слинська.

З 1996 р. співробітники клініки працюють над проблемою сирингоміелії й аномалій краніо-вертебральної патології. Постійно розробляються й удосконалюються операції при цій патології.

З 1995 р. клініка займається розробкою методу ендovазального (трансвазального) і мікрохірургічного виключення спінальних судинних мальформацій, судинних пухлин хребта і спинного мозку. Основними завданнями є вдосконалення техніки ангіографічної діагностики, селективної передопераційної емболізації судинних АВМ і пухлин з наступним їх радикальним мікрохірургічним видаленням, чому присвячено статті “Хіургічне лікування спінальних артеріовенозних мальформацій” Ю.П. Зозулі,

Обхід в клініці спінальної нейрохірургії. 1977 рік

Є.І.Слинська; “Особливості техніки резекції гнізда судинних мальформацій спинного мозку” Є.І.Слинська; “Vertebral hemangiomas: diagnosis, management, natural history and clinicopathological correlates in 86 patients” Е.Пастушина, Є.І.Слинська, Гульнари М.Мірзоєва (Surg. Neurol., 1998).

З 1997 р. науковим керівником відділення є член-кор. АМНУ, заслужич науки і техніки України, д-р мед.наук, проф. М.Є.Поліщук, а завідуючим відділенням — канд.мед.наук Є.І.Слинсько.

За роки існування клініки в ній виконано близько 30 дисертаційних робіт. З них найістотніше значення для розвитку вітчизняної спінальної нейрохірургії мали такі: “Значення спондилографії в діагностиці пухлин спинного мозку і його оболонок” А.П.Панкеєвої (1953 р.); “Клініка і хірургія первинних пухлин ділянки кінського хвоста” Ю.С.Бродського (1955 р.); “Краніоспінальні пухлини” Е.Я.Шаламая (1968 р.); “Труднощі і помилки в діагностиці рівня локалізації екстрамедуллярних пухлин” Ю.О.Орлова (1969 р.); “Повторні оперативні втручання при дисковенних попереково-крижових радикулітах і компресіях кінського хвоста” А.І.Ткача (1972 р.); “Клініка, діагностика і хіургічне лікування пухлин шийного відділу спинного мозку” Ю.М.-Глущенка (1974 р.); “Рухові порушення при радикулярних синдромах поперекового остеохондрозу і їх нейрохірургічне лікування” К.А.Хіри (1979 р.); “Діагностика і хіургічне лікування

Співробітники клініки спінальної нейрохірургії в 2000 році

менінгіом спинного мозку” А.І.Пастушина (1980 р.); “Пухлини спинного мозку і хребта в похилому віці” Б.М.Сакара (1991 р.); “Травма краніовертебрального зчленування, діагностика, лікування” О.І.Паламара (1997 р.).

Ю.П.Зозулею та Є.І.Слинсько видана монографія “Спінальні сосудисті опухолі мальформації” (2000 р.).

.З 1957 р. по 2000 р. співробітниками клініки спінальної патології опубліковано більш як 250 наукових праць в різних розділах патології хребта, спинного мозку, спінальних корінців.

На 2000 р. у клініці працюють: М.Є.Поліщук, Є.І.Слинсько, А.Е.Косінов, М.Е.Цимбал, А.І.Пастушин, співробітник кафедри нейрохірургії КМАПО А.В.Муравський, співробітник кафедри нейрохірургії Національного медичного університету А.І. Троян.

Клініка продовжує розробляти техніку мікрохірургічних утречань при патології міжхребцевих дисків на шийному, грудному, поперековому рівнях, новим напрямком її діяльності є розробка радикальних операцій при пухлинах хребта. Відпрацьовується й удосконалюється хірургічна техніка тотальної спондилектомії. Цій темі присвячена стаття “Хірургічне лікування пухлин хребців” М.Є.Поліщука, Є.І.Слинсько, А.І.Пастушина, А.В.Муравського. Удосконалюються оперативні втречання при інтрамедуллярних пухлинах, сирингомієлії, аномаліях краніовертебрального переходу, спондилолістезі, судинній патології хребта і спинного мозку. Продовженням роботи проф. Михайловського стосовно хірургічного лікування болявих синдромів слід вважати розробку опе-

ративних втречань при спінальних болявих синдромах (техніка KREZ-операції).

У клініці виконується ряд унікальних для спінальної хірургії оперативних утречань:

- Мікродискектомія на шийному, грудному та поперековому відділах хребта

- Протезування міжхребцевих дисків на різних рівнях хребта, збереження функціональної мобільності хребта

- Мікрохірургічне виключення спінальних артеріовенозних мальформацій (АВМ)

- Ендovаскулярне (трансвазальне) виключення спінальних АВМ

- Вертебропластика та використання стабілізуючих систем при пухлинах хребта

- Комбіновані цервікоторакальні доступи до C₇—Th_{2—3} відділу хребта

- Комплекс трансортаральних, передньобокових та задньобокових доступів до краніовертебрального переходу

- Видалення інтрамедуллярних пухлин медулоцервікальної ділянки, шийного та грудного відділу спинного мозку

- Трансортаральні оперативні втречання

- Оперативні втречання із застосуванням трансторакальних та трансабдомінальних доступів

- Комплекс оперативних втречань — “інструментація хребта”

- Встановлення транспедункулярних, ламінарних систем фіксації хребта

- Коректуючі та стабілізуючі оперативні втречання при спондилолістезі

- Коректуючі та стабілізуючі оперативні втречання при сколіозі хребта

- Оперативні втречання при спінальних болявих синдромах (KREZ — операції, встановлення спінальних стимулаторів)

Вищезазначене дає підстави стверджувати, що в третє тисячоріччя клініка спінальної патології Інституту нейрохірургії ім.акад.А.П.Романова АМН України вступає як головний в Україні заклад з розробки і впровадження в практику нових методів діагностики і хірургічних технологій лікування патології хребта і спинного мозку.

История развития клиники спинальной патологии Института нейрохирургии АМН Украины

Полищук Н.Е., Слынко Е.И., Косинов А.Е., Пастушин А.И., Цымбал М.Е.

В статье дается краткий очерк истории развития клиники спинальной патологии Института нейрохирургии АМН Украины.

Отделение создано в 1957 г. под названием "Отделение спинальной патологии и хирургии боли". Возглавлял отделение со времени его основания до 1997 г. д-р мед-наук, проф. В.С.Михайловский.

В настоящее время научным руководителем отделения является член-кор. АМНУ, засл. деятель науки и техники Украины, д-р мед.наук, проф. Н.Е.Полищук (с 1998 г.). Заведующим отделения является канд.мед.наук Е.И. Слынко (с 1997 г.). Главными направлениями

лечебной деятельности отделения за годы его функционирования были:

- разработка хирургических методов лечения спондилогенных болевых синдромов;
- хирургические вмешательства при патологии межпозвонковых дисков, грыжах межпозвонковых дисков и разработка минимальноинвазивных и микрохирургических технологий дисцектомий;
- операции в связи с опухолями, сосудистыми заболеваниями и травмами спинного мозга;
- применение спондилостабилизирующих хирургических технологий.

В настоящее время главными направлениями научной и клинической деятельности отделения являются:

- разработка и совершенствование техники микро-дисцектомии на поясничном, шейном, грудном отделах позвоночника;
- разработка комплекса передних и переднебоковых подходов ко всем отделам позвоночника;
- разработка микрохирургических технологий, применяемых при интрамедуллярных, экстрамедуллярных опухолях;
- разработка диагностики, эндеваскулярных и микрохирургических методов хирургического лечения артериовенозных мальформаций спинного мозга, спинальных сосудистых опухолей.

History of development department of Spinal surgery Institute of Neurosurgery

Polischuk N.E., Slin'ko E. I., Kosinov A.E., Pastushin A.I., Tsimbal M.E.

The department was founded in 1957. From 1957 to 1997 department was guided by Prof. Michailovsky V.S. Now the scientific consultant of the department is Prof. Polischuk N.E. The chief Department of Spinal surgery is Ph.D. Eugene I. Slin'ko.

The Neurosurgical service at Department of Spinal surgery of Institute Neurosurgery in Kiev was and is dedicated to achieving excellence in patient care, teaching and research. Its clinical service has as its goal compassionate and effective care and is enhanced through the advancement of scientific knowledge and technological expertise. Its teaching program includes students, residents and graduate physicians. It is designed to promote understanding of neurosurgery and to inspire caring for patients, technical and surgical skill, and scientific inquisitiveness.

Now the research programs that department is caring are:

- Microsurgical technologies of treatment disc herniation,
- Management of spinal neoplasm,
- Spinal instrumentation and stabilization
- Microsurgical and endovascular technologies treatment of spinal AVMs
- Syringomyelia and Arnold Chiari malformation treatment
- Complex surgical approaches to foramen magnum region
- Development of microsurgical technologies of treatment intramedullar tumor of the spinal cord
- Treatment of injury spine and spinal cord
- Anterior surgical approaches to spine.